

Přepis MD 1997

Tomáš Halík

Pane prezidente, vážení hosté, po tři dny jsme my, účastníci pražské konference Forum 2000 - lidé s odlišným zázemím, z odlišných kultur a lidé s odlišnými přesvědčeními - přemýšleli o situaci lidstva na prahu 21. století. Přemýšleli jsme o hrozbách, kterým lidstvo čelí, hovořili jsme o všech našich nadějích: co bychom si měli vzít příkladem a následovat a čeho bychom se měli vyvarovat. Sešli jsme se na nejsvatějším místě v České republice, abychom byli svědky něčeho co nemá v dějinách lidstva obdoby. A je skvělé, že při této duchovní části konference je přítomna i česká veřejnost. Měli bychom být schopni vycítit zde všechno co je uvnitř nás, co je součástí naší tradice, naší historie. Toto tajemno, jak to nazývám, získalo jinou podobu.

Existují různá náboženství a různé překážky. A tato náboženství mohla být použita jako spojovací most mezi různými tradicemi. A domnívám se, že i naše dnešní setkání poskytne určitou odpověď na všechny tyto otázky, otázky souvisejících s odpovědností náboženství za osud lidstva. Než začneme s rozjímáním, které bude vedeno zástupci hlavních náboženských proudů, rád bych požádal pražského arcibiskupa Vlka, aby pozdravil toto shromáždění a po něm doktora Hilde Kiebla, který je prezidentem Evropské federace komunity sv. Agidia, která se podílela na organizaci této konference.

Miloslav Vlk

Pane prezidente, drazí přátelé, dámy a pánové, zdravím a vítám vás všechny na dnešním setkání na tomto svatém místě čnicím se nad Prahou v samém srdci Evropy. Nesetkáváme se zde pouze ve snaze nastolit nějaké mlhavé sjednocení, které by nebylo založeno na zakořeněných vazbách s dějinami mnoha století. Skutečnost, že se tu dnes setkáváme je ukázkou něčeho mnohem hlubšího. Naše dnešní setkání při příležitosti Fora 2000 je plodem dlouhé cesty, kterou prošla mnohá náboženství, plodem našeho poutnictví, které vedlo k vzájemnému chápání, hlubšímu chápání a větší úctě k druhým.

Jednotlivé náboženské víry se od sebe liší svou povahou. Ale tyto odlišnosti by neměly být motivem jakékoliv separace nebo důvodem k vzájemné nenávisti. Takováto obvyklá setkání demonstrují v tomto velkém světě, v kterém lidé různých náboženství společně koexistují, hodnotu dialogu. Tvář našeho velkého světa je zjizven. Byl zjizven válečným násilím.

Ale je to svět, který všichni milujeme a očekáváme, že s vyléčením těchto zranění a jizev nastane mír a radost. Co bychom zde chtěli společně říci je, že milujeme tento svět.

V současnosti jsme bohužel mohli spatřit - a stále můžeme vidět - věřící, kteří podleli logice násilí a často i logice smrti. Zástupci jednotlivých náboženství se rozhodli uskutečňovat vzájemné návštěvy, protože jak řekl papež Jan Pavel II. v roce 1986 v Assisi, tomuto světu můžeme čelit nepůjdeme-li proti sobě, nýbrž budeme-li držet spolu. A nyní si věřící vytváří důvěru nejen v moc per se, ale také v moc ducha. Ocítli jsme se na nové cestě, cestě, která nás povede k toleranci a míru. Objevili jsme nový druh hrdinství dnešní doby: vést dialog. Vést dialog je větší hrdinství než zvednout zbraně proti vašemu bratru. Hodnota setkání podobné tomu dnešnímu spočívá ve skutečnosti, že jsme našli odvahu nebojovat, ale vést dialog.

Je na čase zmínit se o důsledcích znečištění světa. Stejně jako ke znečištění přírody docházelo násilím, lhostejností, egoismem a špatnými vztahy mezi zástupci různých generací i ke znečišťování duchovní dimenze. A v tom je někdy spatřován znak naší civilizace. Velká náboženství ale cítí, že mohou spolupracovat a očistit ducha. A to je také důvod proč jsme se zde dnes setkali.

Chtěl bych vás zde všechny přivítat. Jsem rád, že je katedrála opravdu plná, protože to chápu jako ukázkou vašeho zájmu o to, co chtějí tato náboženství říci. Srdečně vás všechny vítám. Také chci využít této příležitosti a poděkovat komunitě sv. Agidia za pomoc v organizaci tohoto shromáždění. Na závěr bych vám všem chtěl popřát, aby tento večer na svatém místě čnicím se nad Prahou byl pro vás hlubokým zážitkem, který bude impulsem pro naše další úsilí. Děkuji.

Hilde Kieboom

Pane prezidente, vaše excelence, vážení zástupci světových náboženství, dámy a pánové, dovolte mi nejdříve vyjádřit poděkování a uznání organizátorům tohoto setkání za to, že požádali o účast komunit sv. Agidia. Vzájemná odpovědnost náboženství za budoucnost lidstva spočívá v samém jádru naší práce po celém světě. Skutečně, jako mezinárodní křesťanské společenství usiluje naše komunita sv. Agidia o prosazování lidských práv a skutečného míru v oblastech konfliktů po celém světě.

Nepochybně je nejznámějším příkladem mírová smlouva v Mozambiku. Ale i v jiných zemích jako Alžírsku,

Burundi, Guatemala a Kosovo jsme podporovali mírové procesy a iniciativy. Z tohoto pohledu se setkání mezi náboženstvími stává konkrétní službou míru. Dnes večer se podělíme o myšlenky se zástupci z různých světových náboženství - nebudeme hovořit o modlitbách ani o synkretismu, ale o míru jak ho vidí různé náboženské tradice. Tyto úvahy vyjadřují naši vůli určit odpovědnosti za náš svět a jeho příležitosti a zároveň jsou zakořeněny v dialogu a rostoucí solidaritě. Jsme si vědomi, že mnoho otázek zůstává otevřeno a některé z nich jsou opravdu tragické. Nepřejeme si je skrývat. Znamé problémy a vzpomínky na tragédie nás nutí cítit se za náš svět zodpovědný.

Ve dvacátém století, které se blíží ke svému konci, se lidé různých náboženství scházeli více než kdykoli jindy před tím. Ale naše století je nepochybně také stoletím strašných konfrontací. Nedávné kalkulace ukázaly, že ve válkách zahynulo více než 170 milionů lidí. Druhá světová válka ukázala jak zlé dokáže lidstvo být. Nářek lidí v Osvětimi byl strašný a po tom setkání v Assisi jsme pocítili nutnost udržet ducha míru a pochopení při životě, aby se nestal izolovaným okamžikem. To setkání jsme každý rok s pomocí vůdců různých náboženských vyznání a tradic opakovali. Vedli jsme dialog se zástupci politického, kulturního a světového světa, kteří se cítili zodpovědní za svatost lidského osudu. Každý rok jsme se takto scházeli a nabízelí přátelství a pochopení.

Ale nejsou tyto utopické ceremonie nebo bezmocná setkání vzdálené každodenní skutečnosti? Nemusím se obšírně vyjadřovat o politických a ideologických změnách po roce 1989 ve městě jako Praha. Tyto změny hrají rozhodující roli v procesu za beznásilí. Politická geografie již nebyla poznamenána rozdělením světa na Východ a Západ. Mnoho srdcí a myslí toužilo po lepším světě, po míru, po více kontaktů s lidmi a zeměmi. Náboženství a politika již nebyly odděleny. Mohly spolupracovat. Ale pak vznikly potíže. Etnické a národnostní konflikty vypukly jako nikdy dříve. Příklady mírového soužití mezi různými kulturami se katastrofálně zbouraly. Sarajevo se toho stalo symbolem.

Není to jediný případ dnešního světa. Pomysleme na Jeruzalém, svaté město, které bylo opět zasaženo. Mnoho dnešních konfliktů je náboženského původu. Slyšíme jak lidé vyzívají co je smyslem náboženství. Mohou být náboženství prvkem pomatení a rozdělení společnosti? Co mohou náboženství pro lidstvo opravdu znamenat? Často jsou věřící v komplikovaných společnostech ochromeni pesimistickou rezignací. V době, kdy společnost čeká na naději, nemůžeme uvěznit náboženství do svaté klece kvůli tomu, že máme pocit zevšeobecněné bezmocnosti a lhostejnosti. Mír je jméno Boha. A náboženství to musí společnosti připomínat. V základech každé náboženské tradice je zakořeněn mír. Náboženství jsou vyzývána aby ve jménu míru kolaborovali s konstruktivními partnery ve společnosti více než kdykoliv jindy.

Různá náboženství samy o sobě žádnou moc nemají. Kvůli své slabosti mohou nad svou situací bědovat a snít o imitaci těch úspěšných tohoto světa. A ke konci duchovně oslábnu a stanou se směšnou kopií občanských a politických úřadů. Jsme přesvědčeni, že náboženství mají svou energii, svůj druh moci, která se liší od té, kterou disponuje tento svět. Nazvali jsme ji slabou silou náboženství. Během několika uplynulých let jsme si uvědomili, že pouze starodávné zbraně ve formě odpuštění a dialogu mohou očistit naše prostředí, které bylo znečištěno osobním a kolektivním násilím.

Náboženství nechťejí válku a nemohou být pro ni zneužita. Neexistuje žádná svatá válka. Pouze mír je svatý. V tomto směru je stále něco nedokončeno. Je to neúplná revoluce, která se příležitostně přemění v lhostejnost nebo barbarství. Politické změny musí být následovány změnou na úrovni lidského svědomí; lidé se musí usmířit. Povinnost náboženství je usmířit srdce. Tento skutečný, ale užitečný sen má ozvěnu v různých srdcích a náboženstvích. Dnes se snažíme proniknout do hloubky těchto mírových energií tak, že posloucháme různé náboženské tradice. A opravdu věříme, že slabá síla dialogu může změnit dějiny a zahájit v novém tisíciletí novou éru míru.

Tomáš Halík

Rabín Albert Friedlander z londýnské Westminsterské synagogy, zástupce nejstaršího monoteistického náboženství, bude citovat Mesiáše.

Albert Friedlander

Chtěl bych začít Hebrejským textem a potom pokračovat anglicky: "Utěš se, utěš se, můj národe, řekl Pán. Vyznačte v divočině cestu Pána, učiňte z pouště silnici pro našeho Boha."

Proč jsem si vybral tento text? Jednoduchý text jako jak je pro sourozence dobré a příjemné, aby spolu žili v jednotě, by byla pro mne jednoduchá volba a navíc je zde přítomen můj učitel a přítel Elie Wiesel, který by my jednoduché volby nedovolil. Proto jsem si vybral tento text. Je to text, který se hodí k naší době, protože ta prochází utrpením. My všichni, děti Boha, trpíme. Text se netýká pouze Jeruzaléma a Izraele. Sešli jsme se, protože jsme všichni v tomto století trpěli. Všichni žijeme v době po holocaustu, všichni stále potřebujeme útěchu a obzvláště v této době bychom se měli modlit, modlit za ty, kteří v Jeruzalémě

zemřeli, modlit podle hebrejské tradice a žádat Boha, Boha soucitu, aby vzal milované děti do své náruče a požehnal jim mír.

Všichni potřebujeme útěchu, někdy jako jednotlivci, někdy jako národ a v takových dobách se obracíme na náboženství. Někdy člověk potřebuje zvláštní útěchu. Je to v momentě, který je bolestný pro celý národ. Opustil jsem Velkou Británii se slzami v očích a plakal jsem, když jsem si vzpomněl na jeden dlouhý rozhovor s princeznou Dianou, když hovořila o charitách, kterým by se nyní plně věnovala. Je těžké soudit jednotlivce, ale je jednoduché obdivovat krásu a zářící vizi ženy, která se dostala ke zvláštnímu úkolu. Ale vraťme se k textu. Je neustále opakováno, že my, děti Boha a temného světa, musíme najít útěchu. To se vztahuje k ziskům. Někteří z vás stáli v čele národů. Byli jste schopni poskytnout vašim lidem ve zlých časech útěchu? Čelili jste minulosti se všemi jejími hříchy a nedostatky? Vyžadovali jste lítost a nápravu? Existuje ještě pro ty lidi a vůdce naděje?

Naděje spočívá ve víře, že božskost nás přivede na svět, vyléčí a utiší. A je úkolem náboženství volat do tohoto světa. Volá hlasem; někdy je to hlas, který jakoby přicházel z pustiny, ale v textu tomu tak není. Volané slovo je určeno prorokům a učitelům. Musíme pochopit hebrejskou poezii. Krásnými slovy, zvláště v hebrejštině, volá: "Vyznačte v divočině cestu Pána, učiňte z pouště silnici pro našeho Boha." Druhá řádka doplňuje první. Vždy byla vizi náboženství božská cesta, po které mohou lidé kráčet do zaslíbené země. Rok 2000 může být spatřován jako brána, za kterou nalezneme lepší způsob, jak dát lidstvo dohromady, a který povede k něčemu co mnohá náboženství nazývají Božský svět. Ale jak se k němu můžeme dostat, když jsme se ještě nevyrovnali s minulostí? Utěšení neznamená, že naše bolest, zranění a nedostatky budou odstraněny z našich těl a společenství.

Naší bolest si odneseme do budoucnosti. Někdy si vzpomenu na Von Hugela, který se zahleděl na své posluchače a zamumlal: "Ta banda se chce pouze radovat." Ale bolest a smutek jsou důležitou součástí lidského života. Necítíme-li bolest sousedů, nezkoumáme-li a nesoudíme-li sami sebe podle našeho náboženského vyznání, jak poznáme, že se rok 2000 bude lišit od předcházejícího roku, od předcházející dekády a století? Žijeme ve století, které se vyznačuje největší brutalitou v dějinách lidstva a toto břemeno stále táhneme sebou. Snad nám pomůže náboženství. Snad proto jsem si vybral tento text. Víme, že musíme být utěšeni a víme, že musíme existovat utěšitel. Obdivuji mnoho z vás, kteří jste se tu dnes sešli. Očekávám od vás, že budete proroky roku 2000. Odpoutáme-li se od tohoto břemene, bude to znamenat, že i řetězy byly přetrženy. Proroctví by mohlo být kombinováno s prezidentstvím. Myslím, že v Praze toho máme příklad. Jednodušší je hlásat v přímém kontaktu s lidmi. Nelze utěšovat z dálky, ale je nutno stát vedle osoby, která utěšení potřebuje, a dotýkat se jí. Utěšuj a buď utěšován - to je zajisté ústřední pohled na naši náboženskou víru jsme-li tak blízko k Bohu a přesto tak daleko. Všichni jsme stále v exilu, ale je zde silnice - cesta, po které můžeme společně kráčet za přítomnosti Boha. Amen.

Tomáš Halík

Dále citovaný text z Koránu vyzývá k mírové koexistenci muslimů, křesťanů a židů.Prof.

Mohammed Amine Smaili

Tento úryvek z Koránu nám přináší náboženské poselství. Bůh stvořil člověka, který je ve své podstatě nábožensky smýšlející. Ale člověk se mění. Stane se ateistou. Protože Bůh nám ponechal svobodu. Sešli jsme se zde, v domě Páně, a Bůh se nikoho z nás neptal odkud jsme přišli, jaká je barva naší pleti či jaké jsme rasy. Každý člověk, ve své podstatě nábožensky smýšlející, má právo vejít do tohoto domu Páně. A člověk, který by chtěl žít jiný život než jaký hlásá náboženství, vyslechl slib Boha, že míru by dosáhl pouze tehdy, kdyby se řídil náboženstvím. A nezáleží na obtížnostech, které existují - náboženské, politické, hospodářské - Bůh nám nabídl náboženství a my bez něho nemůžeme žít, protože jsme všichni věřící. To však někdy ani nevíme, protože náboženství nebo víra jsou uvnitř nás.

Proč existuje náboženství, nebo raději proč existují lidé vyznávající náboženství a současně se stávají fanatiky? Proč se z nich stávají fundamentalisté? Proč se z nich stávají ateisté? Protože nechtou svaté písmo. Protože se nevrací ke zdroji náboženství. Nikdy jsme nebyli svědky toho, aby se věřící stavějících na náboženství, opravdovém náboženství, stali fanatiky. Pouze z náboženských politiků, kteří se vydávají za zástupce náboženství, se stává to čím jsou. Onemocní, opustí-li svou víru. Stojíme proto tváří v tvář chorým lidem, ne věřícím. Náboženství je tolerantní. O tom se můžeme dovědět ve svatých spisech. A proto bude třetí tisíciletí pro nás, obyvatele Jihu na této planetě, třetím tisíciletím náboženství. Znamená to, že očekáváme, že se Evropa a moderní svět stanou opravdu nábožensky smýšlející, že pochopí opravdovou lásku Boha. Pak již nebudou žádní fanatici, žádní fundamentalisté.

Děkuji, děkuji, pane prezidente, za to, že připravujete svůj národ pro příští tisíciletí, protože hovoříte o potřebě víry. Jak bychom mohli žít bez víry? Čím by byl život bez víry?

A vy paní Albrightová, modlím se za vás. Doufám, že vaše poslání bude úspěšné - a ono bude úspěšné, protože k němu míříte přímo z domu Páně. Vešla jste do domu Páně a zde začne vaše poslání. Začnete s čistým srdcem, srdcem, které je naplněno duchem tohoto domu Páně. Budu se za vás modlit. Přeji vám úspěch. Doufám, že se vám podaří zavést víru na Středním Východě, který je duchem náboženství. Západní svět představuje sílu, materiální sílu. A my, abychom mohli žít, potřebujeme jak materiální tak duchovní sílu. Děkuji, děkuji velice, že jste přijali mě, Muslima, mezi křesťany a židy. Děkuji.

Tomáš Halík

Předávám slovo biskupovi luteránské církve, panu Jonsonovi ze Švédska. Nejprve přečte úryvek z Evangelia.

Jonas Jonson

V této nádherné katedrále, která byla postavena na oslavu Boží slávy, ale také aby symbolizovala křesťanskou hegemonii a vztah moci s uměním, přečtu úryvek ze svatého Matyáše, kapitoly 5: "Ježíš začal hovořit a poučoval je: „Požehnáno je chudým v duši, protože jejich je království nebeské. Požehnáno je truchlícím, protože budou utěšeni. Požehnáno je poddajným, protože ti zdědí Zemi. Požehnáno je hladovým a žíznivým, protože spravedlnost bude naplněna. Požehnáno je soucitným, protože obdrží soucit. Požehnáno je těm, jejichž srdce je čisté, protože uvidí Boha. Požehnáno je bojovníkům za mír, protože budou nazýváni dětmi Boha. Požehnáno je těm, kteří jsou pronásledováni za pravdu, protože jim patří Nebeské království. "

Tato slova, která tak často čteme a nad kterými hloubáme, staví do středu pozornosti utlačované lidi, a berou v pochybnost člověka moudrého a mocného. Ale tato slova zároveň poukazují na dilema, které máme společné s příznivci jiných náboženství. Svaté texty ukazují jedním směrem - na skromný život. Svět, v kterém žijeme podle svého osudu, nás může zavést i jinými směry a dokonce z nás učinit i podílníky na smrti a destrukci. Toto napětí nalezneme mezi textem a kontextem, mezi svatým dědictvím a skutečným náboženským životem, mezi Bohem, kterému se slovy zpovídáme a Bohem, ke kterému se v životě hlásíme. Dějiny určují náš výklad víry a omezují naši schopnost otevřeného a sympatického uznání druhých.

Protože se 20. století chýlí ke svému konci, nezbyvá nám nic jiného než pouze rozjímat nad tímto nejexpanzivnější a nejnásilnější období v dějinách křesťanství. Nadále roste mezera mezi těmi, kteří mají a těmi, kteří nemají. Těžké břemeno minulosti zůstává stále s námi. Zaměňujeme odpuštění se zapomením. Pouze s hlubokým smyslem pro lidskost a lítost mohou křesťané uzavřít toto století. Bylo to však i století mučedníků bojujících za mír a spravedlnost, lidská práva a svobodu. Byla to doba osvobození od rozpadlých slibů minulosti a století ekumenické angažovanosti. Toto období si musíme dobře zapamatovat, abychom se mohli podělit o zkušenosti a zůstat vděční všem nevinným, pokorným a truchlícím, bojovníkům za mír a pronásledovaným, kteří nezkompromitovali nejzákladnější hodnoty lidství.

Neexistují žádné cesty do budoucnosti. Vytváříme si je sami tak, jak kráčíme. Jsme vyzíváni, abychom po těchto cestách kráčeli s chudobou v duši a čistotou v srdci. Je to poutnictví, které budou muset křesťané podstoupit s lidmi jiného náboženského vyznání - pomocí dialogu, poznávání a modliteb. Evangelium staví zavedené sociální hodnoty vzhůru nohama. Do samého středu pozornosti umísťuje děti a z posledního dělá prvního a z prvního posledního. Vyzývá nás, abychom se na svět dívali očima trpících a chudých. Ti, kteří rozhodují, si musí být schopni představit bolest rodičů, kteří ztrácejí děti kvůli nedostatku jídla a úkrytu. Ženám musí být dána stejná váha hlasu, aby se mohly s muži dělit o své zkušenosti a naděje. Všichni víme o nespravedlnosti a bídě, ale schází nám schopnost žít, mluvit a jednat pro a za celé lidstvo. Svět bude vyléčen pouze tehdy, zahrneme-li do své perspektivy spodní vrstvy. Současná křesťanská teologie se snaží dívat na svět tak, jak ho vidí Bůh - od jeslí a kříže, přes hloubku lidského osamocení až po vládu smrti.

Osobním závazkem křesťana je žít tím samým způsobem jako Ježíš. Stvoření podle obrazu Boha, muži a ženy jsou vyzíváni, aby vdechli život do každého stvoření a postavili rozmanitý svět, který by byl všem domovem. Naším zdrojem a cílem je štědrý Bůh, který se zřekl bohatství, dal přednost pokoře a hladu a to kvůli spravedlnosti. Bohova solidarita s lidstvem a všemi tvory je nezvratně přítomna ve víře a etice. V této víře, která je často schována za mocí a ctižádostí, v dobách utrpení a nejistoty postupujeme do budoucnosti. Náboženství budou i nadále hrát rozhodující roli, budou zdrojem naděje, symboly soudržnosti a všeobecných etických hodnot. Navzdory veškeré světskosti, zděděné lidské náboženské citění se vždy prosadí. Tlak tradičních a nových náboženství je znakem naší doby, ale většinou mluví jazykem osamocení. A to se vztahuje zvláště ke křesťanství. Dává to prostor výlučnosti a strachu. Úkolem pro další tisíciletí není proto odstranění sekularismu, ale vytvoření pravého pluralismu. S růstem nářku kvůli etnické, národnostní, rasové a náboženské identitě si musíme přiznat omezenost vlastních duševních zkušeností a naučit se chápat jiné víry jejich vlastními slovy.

Přesvědčení, že Bůh předčí veškeré lidské myšlení a přesto se sám ocitá v bezmocnosti, je naším východiskem. Naší silou se stává úsilí o blahobyt lidství, které je poznamenáno strachem a zoufalstvím a úsilí o rovnocennost. Pluralitu a rozmanitost lze nalézt v každém náboženském společenství. Pluralismus je podmínkou pro dosažení míru a společné budoucnosti ve světě. Ale není vším, je zapotřebí více než rozpoznání nutnosti plurality a vzájemného respektu. Pluralismus je tu proto, aby byl v tomto světě vytvořen domov nejen pro nás, ale i pro naše sousedy. Navíc musíme uctívat boha, který se zjevuje ve všech jazycích a obrázcích, musíme přijmout skutečnost, že Bůh je větší než můžeme pochopit, musíme důvěřovat duchu Boha, který nám dává život a pravdivou odpověď na všechno. Musíme zjistit jak znají Boha jiné národy, musíme nalézt hloubku své vlastní víry tak, že se seznámíme s jinými svatými tradicemi. Pluralismus na rozdíl od tolerance předpokládá rovnocennost a neutralitu. Dialog, který je vlastně obousměrným jazykem opravdového setkání, je základem pluralismu a musí se stát jazykem zítřka.

Svět, ještě před vstupem do třetího tisíciletí, se již stal globálním multireligiozním forem. I přesto však existuje mnoho potencionálních konfliktů pramenících z osamocení a institucionální moci. Zároveň máme příležitost navázat na staré duchovní zdroje, obnovit celé lidské společenství a vytvořit mýt společného osudu. Darem křesťanství světu by mohla být zkušenost, že naděje musí být zrozena v utrpení, a že tam kde není život není ani smrt. Budoucnost spočívá v lidech, kteří jsou skryti našemu pohledu, v lidech, kterými bylo opovrhováno. Budoucnost spočívá v těch lidech, kteří věří, že spatří Boha.

Tomáš Halík

A nyní si vyslechneme hloubku buddhistické tradice. Promluví jeho svatost Dalajláma.

Dalai Lama

Duchovní bratři a sestry, má angličtina je velice chabá, ale abych ušetřil čas, použiji ji. Proto pozorně poslouchejte, protože je možné, že použiji špatné slovo. Zaprvé jsem velice rád, že bylo uspořádáno tak velké duchovní shromáždění. Ze své vlastní zkušenosti jako buddhistický mnich a buddhistický praktikant vím, že hmotná útěcha je velice důležitá, ale hmotný rozvoj nám nepomůže vyřešit náš problém. Očekáváme-li, že všechno může být vyřešeno penězi či mocí, mýlíme se. Jednoduše, máme tělo a mysl, ačkoli někdy máme potíže s její identifikací, a tuto mysl denně používáme. V myslí se vytváří z velké části radost a uspokojení. Zbývající část uspokojení či útěchy je tělesného původu. Mezi těmito dvěma útěchami je duševní nadřazena té tělesné. To je jasné.

V každodenním životě je tudíž klid mysli, vnitřní klid, rozhodujícím faktorem. Takovou mysl si nemůžeme koupit v obchodě. Ani jako miliardáři byste si nemohli pořídit klid v mysli. Ani jeden kousek mysli nemůže být vyroben strojem. Uklidňovací prostředek by vám mohl přechodně klid v mysli poskytnout, ale nemyslím, že by to byl ten správný výrobek. Proto různé duchovní tradice stále ještě do tohoto světa náležejí. Proto jsou blízké vztahy mezi náboženskými tradicemi ve formě vzájemného pochopení a úcty tak velice důležité. Jestliže se my, lidé církve, spolu dohadujeme a bojujeme proti sobě, místo abychom usilovali o klid mysli, jak můžeme lidem povídat o skutečné duchovní hodnotě: dosáhněte klidu v mysli a potom se lidé budou milovat. Chci říci, že tyto věci bychom měli každý den zavádět všichni my, kteří vyznávají náboženství a věří v duševno. Tím se vám dostane vnitřní duchovní zkušenosti a budeme moci dát lidem dobrý příklad a soucítit s nimi.

Harmonie mezi různými náboženskými tradicemi je velice důležitá. Jsem opravdu rád, že tato harmonie začala nedávno vzrůstat. Jistá osoba se zmínila o Assisi. V tomto okamžiku je to velice důležité a povzbuzující. Má to také svůj význam. Setkávají se lidé různých náboženských tradic, kteří se společně modlí a meditují. To je podle mne velice pozitivní. Vezmu-li nyní podstatu buddhismu, mým oblíbeným rčením je hrubě přeloženo toto: Tak dlouho jak bude existovat vesmír, jak bude existovat utrpení lidí, zůstanu i já, abych sloužil. Toto je ta citace. Tyto verše mě vnitřně posílí. A myslím, že každý praktikant by měl sloužit jiným lidem - může pomoci. Je buddhistickou tradicí, že můžete-li pomoci druhému, pomozte mu; nemůžete-li, neublížte jiným. Pochopíte-li to, pomůže vám to také chápat hodnoty jiných tradic.

Znamená to, že nás všechny existující náboženské tradice navzdory odlišným filozofiím - a některé rozdíly mezi nimi jsou zásadní - učí být dobrým člověkem. Každé jejich učení s sebou nese poselství lásky, soucitu a odpuštění. Proto vás, lidi různých vyznání, žádám, abyste toto náboženské učení přijali jako součást vašeho života. Učení, které přežívá v katedrále, ale mimo ni se neuplatňuje, nemá význam. Musí být součástí našeho života. Lidé nemusí vyznávat žádné náboženství, je to jejich svobodná volba. Člověk může být ateistou, ale současně by měl být dobrosrdečnou osobou: tak dlouho dokud budeme součástí lidského společenství. Smyslem našeho života není ublížovat jiným. Budete-li jiným ublížovat, budete nakonec trpět i vy. Naše budoucnost - jednotlivce i rodiny - proto souvisí s plněním zájmů druhých. Mé zájmy a zájmy druhých lidí jsou si tudíž velice podobné. Budete-li pečovat o lidské zájmy, můžete mít z toho prospěch. Budete-li zájmy druhých zanedbávat, budete-li myslet pouze sami na sebe a své sobecké

cíle, ubližovat bez zaváhání jiným, nakonec budete poraženi. Buďme proto dobrosrdeční lidé.

Toto je základem pro lepší budoucnost, základem pro lepší svět příštího století. S těmito morálními principy a dobrosrdečnými pocity, smyslem pro zodpovědnost a péči, se každý náš čin stává konstruktivním. Je-li naší motivací nenávisť, žárlivost, nekalá soutěž, potom je každý náš čin spolu s náboženským učením, stejně jako politika, špatný. Bez té správné motivace je každý náš čin zbytečný. Proto je nejdůležitější starat se o svou dobrosrdečnost. Buďme proto dobrými lidmi. Děkuji mnohokrát.

Bylo by zcela na místě několik minut tiché meditace. Meditujte minutu o lásce nebo soucitu, meditujte o myslí nebo o čemkoliv jiném.

Tomáš Halík

Jeho svatost nás požádala o meditaci a myslím si, že bychom ji mohli skombinovat s tím, co jsem měl v úmyslu učinit od doby, kdy jsme zjistili, že toto století je stoletím utrpení, válek. Žádám vás abyste povstali a respektovali ticho za oběti chudoby, násilí, utrpení, válek a meditovali o dobré vůli a dobrosrdečnosti, jak nás o to požádala Jeho svatost. Děkuji. Na závěr našeho shromáždění zažehne 16 osobností z našich řad, zástupců různých zemí, plamen jako symbol naděje a závazku postavit se chudobě, utrpení a násilí. Ať toto světlo symbolizující naději nikdy nezhasne.